

Så blev vinteren lige en måned kortere

VINTER I DANMARK

Frostdøgn - døgn, hvor temperaturen på et tidspunkt er under 0 °C

■ 1875-1900 var der i gennemsnit 102 frostdøgn om året. 1991-2020 var der i gennemsnit 68 frostdøgn. Ca. en måned mindre.

■ DMI's klimafremskrivninger indikerer, at der i slutningen af dette århundrede vil være ca. 48 frostdøgn om året. Hvis temperaturen stiger meget, kan det være faldet til 28.

Landsdækkende snedække

■ Der har ikke været landsdækkende snedække i oktober i perioden 1991-2020, og der har kun været begrænset snedække i april i samme periode.

■ Betingelserne for sne er sjældent til stede i april og oktober - defineret ved middeltemperatur under 0,5 °C og mindst 3 mm nedbør.

Kilde: DMI og DMI's Klimaatlas

INDBLIK

Snerydningen blev alt for dyr for Vejdirektoratet, da man for nylig sendte snerydningen i udbud. Men så fik man kigget på historiske vejrdato og vupti, så blev der lige skåret op mod en måned af vinteren. Den dramatiske ændring af klimaet bekræftes hos både DMI og en klimaprofessor.

LARS FROM
lars.from@jp.dk

Det er en myte, at alting var bedre i gamle dage. Og dog. Hvis man holder af vinter, sne og frost, så var det bedre i gamle dage. Nu tager Vejdirektoratet, der skal sørge for at holde alle statens veje sne- og isfri i vintermånederne, konsekvensen og skærer med ét hug mellem to og fire uger af vinteren.

Fremover skal sneplovene kun stå klar til at rydde sne fra den 15. oktober i stedet for fra den 1. oktober, og de bliver kørt i garage igen den 30. marts i stedet for som hidtil den 15. april. Dermed bliver vinteren - set med Vejdirektoratets briller - skåret ned fra

seks en halv måned til fem en halv måned. Det sker ifølge drifts- og teknikdirektør Michael Kirkfeldt fra Vejdirektoratet bl.a., fordi man har kigget på historiske vejrdato.

»Vi har kigget på statistik fra 2015 og frem til 2021/22 over, hvor mange gange vi har brugt beredskabet, og vi kan se, at det blive færre og færre gange. Derfor reducerer vi med to uger, når det gælder saltberedskabet, og med fire uger, når det gælder sneberedskabet,« siger Michael Kirkfeldt.

»Tidligere var der ofte sne i november, men det er tydeligt, at det går denne vej,« lyder hans vurdering.

Vejdirektoratets ændring af beredskabet hænger dog også sammen med, at prisen for at få ryddet sne og saltet vejene i forbindelse med et nyt udbud af opgaven pludselig er steget til det tredobbelte, bl.a. på grund af krigen i Ukraine, de stigende priser på brændstof samt mangler på chauffører til sneplove og saltbiler.

30 færre frostdøgn

Ikke desto mindre bekræfter chef for Nationalt Center for Klimaforskning på DMI Adrian Lema, at man hos Vejdirektoratet ikke rammer helt ved siden af klimamæssigt:

»Når man kigger på snedækkedøgn og frostdøgn gennem årene, kan vi se, at det efterhånden er meget sjældent, der kommer

JP 9/8-22

sne i april og oktober. Generelt bevæger vi os længere og længere væk fra frysepunktet. Således er der siden 1873 blevet godt 30 færre frostdøgn om året i Danmark, i takt med at temperaturen er steget med 1,5 grader. Derfor er det ikke helt irrelevant at kigge på, om der er behov for helt så meget sneberedskab.»

Med andre ord viser tallene og målingerne fra Danmarks Meteorologiske Institut, at der hvert år i gennemsnit er godt 30 dage færre - eller omkring en måned - hvor temperaturen på et tidspunkt ikke længere kravler ned under frysepunktet. Og alt tyder på, at den udvikling vil fortsætte med endnu højere hastighed de kommende år.

»Vi forventer en global opvarmning på 2,7 grader frem mod 2100. Det betyder, at vi kommer endnu længere væk fra de nul grader, der giver vinter og vinterligt vejr. Det er et håndgribeligt tegn på klimaforandringer. I dag har vi ca. 70 frostdøgn om året - det vil ifølge vores klimamodeller være nede på knap 50 frostdøgn ved slutningen af dette århundrede,« fortæller Adrian Lema.

»Det er en meget markant nedgang. Vejret har dog en naturlig variation, så vi kan ikke udelukke, at vi alligevel får kolde vintre med frost og sne ind imellem. Men den kolde vinter, som vi kender den, vil blive sjældnere,« vurderer han.

Den seneste vinter endte gennemsnits-temperaturen for DMI's tre officielle vinter-måneder - december, januar og februar - på 3,4 plusgrader mod det normale klimagennemsnit på 2,0 grader i gennemsnit over de seneste 30 år.

I "gamle dage"

Mange danskere vil formentlig også selv kunne tænke tilbage på en gang for snart en del år siden - måske i deres barndom - hvor man kunne stå på skøjter på søerne de fleste vintre, hvor skolerne ind imellem var lukket på grund af snestorm, eller hvor der blev kørt skispor op i skoven, så alle kunne komme ud og boltre sig i sneen.

Ser man på de historiske data fra DMI, der går tilbage til 1873, er udviklingen tydelig.

Sammenligner man gennemsnitstemperaturen fra tre forskellige perioder i Danmark - fra starten på målingerne i 1873 og frem til i dag - så får man et godt billede af, hvordan klimaet har ændret sig. Normalt bruger DMI 30-års intervaller for at måle klimaet - den første periode er dog kun på 27 år:

- I perioden 1873-1899 var den årlige gennemsnits-temperatur 7,2 grader.

- I perioden 1961-1990 var temperaturen 7,7 grader.

- I perioden 1991-2020 var temperaturen 8,7 grader.

Og ifølge beregninger fra DMI har den årlige gennemsnits-temperatur de seneste 10 år fra 2012-2021 været 9,1 grader, hvilket Adrian Lema betegner som »opsigtsvækkende for en 10-års periode«. En samlet temperaturstigning på 1,9 grader er endnu mere end de officielle tal, der siger, at det i dag er 1,5 grad varmere i Danmark end i 1873.

Klimaprofessor Sebastian Mernild, der er

leder af Syddansk Universitetets nye klimacenter, SDU Climate Cluster, mener, at det giver rigtig god mening at gøre, som man nu gør hos Vejdirektoratet:

»Der er ingen tvivl om, at de store klimasystemer varmer op, selv om man dog ser store regionale forskelle. Generelt har vi set en opvarmning siden industrialiseringen. Det bliver varmere om sommeren og i særdeleshed om vinteren. Det bliver varmere om dagen, men i endnu højere grad om natten. Derfor giver det god mening at begynde at reagere på det ændrede klima og vejr,« siger Sebastian Mernild.

Han har som klimaforsker gang på gang været med til at dokumentere, at det er blevet varmere på kloden, at gletsjerne overalt smelter, at havet stiger, og at et ændret klima er i fuld gang med at påvirke levevilkårene for mennesker på hele kloden. Senest har Sebastian Mernild deltaget i arbejdet med den nyeste rapport fra FN's klimapanel, IPCC.

»At Vejdirektoratet skærer op mod en måned af vinteren, er svært at vurdere præcist. Men det er mere sandsynligt, at sneen kommer den 15. oktober i stedet for den 1. oktober, og det er mere sandsynligt, at der ikke er sne mellem den 30. marts og den 15 april. Vi kan se, at sneen kommer senere og senere og smelter tidligere, og generelt er tiden med snedække blevet kortere,« siger Sebastian Mernild.

Isvinter i Danmark

Den seneste rigtig kolde vinter var i 2010, da Bornholm nærmest druknede i sne og flere meter høje snedriver. Laveste temperatur var minus 23 grader. Sidste gang vi havde isvinter, var i 1996, mens Danmark i årene 1985, 1986 og 1987 hvert år blev ramt af isvinter, og hvor den laveste temperaturer alle år lå på mellem 23 og godt 25 minusgrader.

Hos Vejdirektoratet erkender Michael Kirkfeldt, at man fortsat kan risikere en vinter, hvor det både sner mere end normalt, og hvor det er koldere.

»Men det vil vi sagtens kunne håndtere. Mange saltbiler har også en sneplov foran og kan derfor også hjælpe med at rydde sne. Samtidig betyder de generelt højere temperaturer, at sneen ofte når at smelte, inden vi kommer ud med sneplovene. Og kommer der en snestorm, kan meget håndteres via præventiv saltning på forhånd,« forklarer Michael Kirkfeldt.

»Hvis vi får sne eller hård frost uden for den periode, hvor vi har beredskab, må det bare koste ekstra penge. Men det er ikke vores vurdering, at det kommer til at ske,« lyder det videre.

Den 17. august skal Michael Kirkfeldt åbne kuverterne i det nye udbud, som Vejdirektoratet netop har sendt ud til de danske vognmænd. Håbet er både lavere priser, og at der med »den kortere vinter« er vognmænd nok, der vil deltage i vinterberedskabet. I første omgang var der 18 ruter, der slet ikke var blevet budt på. Ud over en kortere vinter er vilkårene for at rydde sne og salte vejene også ændret og gjort mere fleksible.